

Dagthema: 'Sta op en schitter!'

Overweging 7 januari 2018 – Diana Vernooij

Lector: Natalie Coenradi

"... Mijn droom van een nieuwe mooie open uitnodigende stad vertelt van het visioen van openheid en vertrouwen in de weg. Ik moest denken aan die prachtige uitspraak van Pippi Langkous: "Ik heb het nog nooit gedaan, dus ik denk dat ik het wel kan ..."

Eerste lezing: Jesaja 60:1-6

Tweede lezing: Psalm 72

Openingsgebed

Openingsgebed Mattheus 2: 1-4
Toen dan Jezus te Bethlehem in Juda geboren was ten tijde van koning Herodes, kwamen er te Jeruzalem Wijzen uit het oosten en vroegen: "Waar is de pasgeboren koning der Joden? Want wij hebben zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem hulde te brengen."

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Alles ontgrenzende
alles doordringende ruimte,
vrijheid, scheppende vrijheid.
Onbegonnen begin,
hier nu nieuw beginnende.

Roekeloos denk ik jou,
haveloos roept mijn verstand jou,
oorsprong van mijn geweten.
Ondoordringbare nacht,
niet hier, woest en leeg ben je.

Zwijgende. Meegaande voetstappen,
schaduw van schouders.
Ogen, zoekende ogen.
Ongemaskerde vriend,
hoe hier nu verschijn je me.

Welkom en inleiding

Goedemorgen, lieve mensen, fijn dat jullie hier zijn op de eerste zondag van 2018. Vorige week hebben we een spetterende viering gehad, samen met de Blijde Buren – met muziek, zang en vooral veel eten en gezelligheid hebben we om 11 uur met de eersten op de wereld het nieuwe jaar ingeluid. Wat mij betreft is een nieuwe traditie geboren!

Vandaag spetteren we nog even verder want het thema is 'Sta op en schitter', de glorie van de Levende gaat over ons op. We lezen het prachtige visioen van Jesaja van vreugde en rijkdom dat ons zal toevallen.

Het boek Jesaja waarin het prachtige visioen staat geschreven dat we zullen lezen, is geliefd bij Christenen. Jesaja kondigt elders een bevrijder-Messias aan. En omdat over Jezus toch duidelijk gemaakt worden dat hij die Messias was vinden we de drie Wijzen terug bij Matteus, niet bij de andere evangeliën. Het verhaal van de drie Wijzen is de brug van Jesaja naar Christus. De legende heeft er drie koningen van gemaakt, afkomstig uit de drie toen bekende continenten, Europa, Azië en Afrika. En of het nu wijzen, magiërs, astrologen of koningen waren, dat maakt niet uit – ze waren iets hoogs en ze namen de geschenken mee die Jesaja al noemt.

Het verhaal, de legende, van de drie Koningen benadrukt dat de geboorte van Jezus om de geboorte van de Messias draait – precies zoals Jesaja had voorspeld. Dat met Jezus de Messias, de bevrijder is geboren - dat wordt herkend door zowel de laagsten in menselijke rangorde, de herders als door de hoogsten, de wijzen.

Human Flow

Nu zag ik eergisteren de documentaire Human Flow van Ai Wei Wei. Hij gaat over alle vluchtelingenstromen in de wereld. Het onvoorstelbare getal van 65,5 miljoen mensen die op de vlucht zijn, ergens in de wereld en proberen te overleven – dat bracht hij in beeld. Een film van twee-en-een-half uur menselijke ontheemding en ellende plus het failliet van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties en Europa.

En toen moest ik hier vandaag vertellen over opstaan en schitteren. En ja, dat betekende dat de overweging moest worden omgegooid en herschreven!

Hoe dit visioen van Jesaja te rijmen is met die vluchtelingenstroom en een oproep aan óns om te stralen – daarover gaan we het vandaag hebben.

Natalie en ik wensen ons een mooie viering toe,

Gebed om vergeving

Soms vluchten we,
vluchten we van onze medemens en van jou, God,
Soms vergeten we het verdriet van de anderen,
en vluchten we van onszelf,
vergeten we ons ware bestaan.

Soms zoeken we licht,
en vergeten we de ander in de duisternis;
zoeken we liefde,
en laten we de ander verkommeren;
zoeken we tijdsbesteding
en rennen aan onszelf voorbij.

Krachtige en Tedere,
vergeef ons onze kleinmoedigheid
en steun ons, opdat we kunnen leven
met open ogen en open armen.

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Veel te laat heb ik jou lief gekregen
schoonheid wat ben je oud wat ben je nieuw.

Veel te laat heb ik jou lief gekregen.
Binnen in mij was je, ik was buiten
en ik zocht jou als een ziende, blinde
buiten mij, en uitgestort als water
liep ik van jou weg en liep verloren
tussen zoveel schoonheid die niet jij is.

Veel te laat heb ik jou lief gekregen
schoonheid wat ben je oud wat ben je nieuw.

Toen heb jij geroepen en geschreeuwd,
door mijn doofheid ben jij heen gebroken.
Oogverblindend ben jij opgedaagd
om mijn blindheid op de vlucht te jagen.
Geuren deed jij en ik haalde adem,
nog snak ik naar adem en naar jou.

Proeven deed ik jou en sindsdien dorst ik,
honger ik naar jou.
Mij, lichtgeraakte heb jij doen ontbranden,
en nu brand ik lichterlaaie naar jou toe,
om vrede.

Veel te laat heb ik jou lief gekregen
schoonheid wat ben je oud wat ben je nieuw.

Eerste lezing: Jesaja 60:1-6

Sta op en schitter, want uw licht is gekomen, de glorie van de Levende gaat over u op, en zie, de duisternis bedekt de aarde en de donkerte de volken, maar over u gaat de Levende lichtend op, zijn glorie verschijnt over u. En volkeren komen naar uw licht, koningen naar de glans van uw dageraad. Sla uw ogen op en zie om u heen, allen verzamelen zich en komen naar u toe: uw zonen komen aan uit de verte, uw dochters worden op de heup gedragen. Gij zult het zien en stralen van vreugde, uw hart zal trillen en zwellen: de schatten van de zee worden naar u gebracht, de rijkdom van de volkeren komt naar u toe. Een vloed van kamelen zal u bedekken, dromedarissen van Midjan en Efa; alle bewoners komen uit Seba, met goud en wierook beladen; zij verkondigen de lof van de Levende.

Lied naar Jesaja 9

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Het volk dat in duisternis gaat
zal aanschouwen groot licht.
Die wonen in schaduw van dood,
over hen op gaat het licht.

Zij zullen lachen en juichen,
lachen en juichen,
als op de dag van de oogst.

Het volk dat in duisternis gaat
zal aanschouwen groot licht.
Die wonen in schaduw van dood,
over hen op gaat het licht.

Tweede lezing: Psalm 72

Hij komt op voor de armsten van het volk en behoedt de kinderen der schamelen. Hij zal hun verdrukker vertreden.

Hij zal duren als de duur van de zon, gelijk de maan, eeuwen na eeuwen. Hij – als regen die daalt op gras, zware regenval drenkend de aarde.

De gerechtigheid breekt door in zijn dagen, de vrede komt tot vervulling: totdat geen maan er meer is.

Heersen zal Hij van zee tot zee, van de Stroom tot de einden der aarde; voor hem buigt zich het volk der woestijn, zijn vijanden likken het stof.

Overweging

Vorige week droomde ik mijn lievelingsdroom. Ik ben in een stad die ik niet ken. Het is een prachtige stad, met mooie grote gebouwen, de straten zijn helder en licht, er is veel water en prachtige moderne architectuur. Ik kom aan en ben verrukt door de schoonheid. Ik loop met graagte de stad in. Ik besef dat ik er heg noch steg ken maar ik vertrouw er volledig op dat ik de weg naar huis terug zal vinden.

Deze droom verscheen me na een tijd van zorg en verlies en hij geeft me vertrouwen in de toekomst. Ik kan zo de energie weer voelen van die droom: ik sta daar en heb een schitterend gevoel.

“Sta op en schitter want uw licht is gekomen.” Het visioen van Jesaja was gericht aan het volk van Israël, dat bedreigt wordt in zijn bestaan door vijandelijke invallen. Het volk is benauwd en angstig, en vreest voor zijn voortbestaan. Jesaja voorspelt hen vreugde, erkenning en rijkdom, een visioen als mijn droom: licht, glans, glorie en stralen van vreugde.

Het feest van vandaag dat bij deze lezing hoort wordt ‘epifanie’ genoemd: epifanie, een plotselinge openbaring. Een diepe ervaring die, als bij bliksemslag, alles in het leven in een ander kader zet. Je leven ziet er volledig anders uit. Het is veranderd, jij bent veranderd. Als ik nadenk over wat mijn leven plotsklaps heeft veranderd dan hoef ik niet lang te denken. Meermalen heeft de dood van geliefden mijn leven en mijzelf ingrijpend veranderd. Als de dood toeslaat in je omgeving, dan is er iets definitiefs gebeurd, dat alles verandert. Het leven is veranderd en jij móet veranderen om er iets van te maken.

Belangrijke besluiten

Het tweede dat bij mij opkwam toen ik nadacht over wat mijn leven drastisch heeft veranderd zijn de belangrijke besluiten die ik genomen heb, de keuzen in relatie en studie en werk. Ook die veranderen meer dan je van te voren kunt bevroeden.

Hoe prachtig is het om “ja” te zeggen, “ja” tegen het leven, tegen die keuzen die je kunt maken, om een besluit te nemen om op te staan en tevoorschijn te komen in al je kracht. Wie ben je om je licht onder de korenmaat te zetten?

Zijn we bevoorrecht dat we dit soort keuzen kunnen maken? Die vraagt priemt in mijn hoofd sinds ik de documentaire heb gezien van Ai Wei Wei over de eindeloze vluchtelingen–stroom, de regen, de bootjes op zee, de uitgestrekte troosteloze kampen, 65 miljoen mensen op drift. Mensen die vluchten uit hun huis en land, zij hebben vaak de dood in de ogen gekeken: ze hebben bombardementen overleefd, hun geliefden zijn vermoord, het eigen leven wordt bedreigd. Ze zijn vertrokken, alles achterlatend wat ze hadden opgebouwd. Onder de voet gelopen, je huis en haard verwoest en dan nog het ergste dat moet komen: in een vreemd land verblijven: verlaten, gehaat en door niemand gewenst.

Te groot voor een oplossing?

Ik kwam er niet uit gisteren, hoe ik dit in een overweging bijeen moest zien te brengen. Sommige problemen zijn te groot om er een oplossing voor te weten. Ik denk dat de grootte van dit vluchtelingenprobleem vergelijkbaar is met de slavernij van vroeger. Net zoveel ellende en willekeur. Net zo’n grootschalig en schijnbaar onoplosbaar probleem vanwege alle economische belangen. De Gouden Eeuw, Hollands welvaren dankzij de slaven. Toen konden we toch niet de slavernij afschaffen – onze hele welvaart zou instorten. Zo nu ook, onze economie en onze welvaart kunnen we niet toch niet laten vernietigen door 65 miljoen vluchtelingen toe te laten?

De realiteit van ons Europa, het terugsturen van vluchtelingen naar Turkije, dat droogt de stroom bootjes naar Europa op, maar het lost niets op van de hoeveelheid menselijke ellende. Dit is de modder waarin wij staan, ons eigen veilige warme leven staat in de modder van een gated community, een Europa met een muur eromheen dat zijn eigen Rechten van de Mens niet meer waar kan maken. We sturen de mensen terug waarvan we hebben ooit verklaard hebben dat ze het recht hebben om opgenomen te worden.

Jesaja's visioen geeft ieder volk en ieder mens in ballingschap hoop op een toekomst. Er zullen betere tijden aanbreken – de Levende zal je weer opwekken, met goud en wierook zal je opstaan en schitteren als nooit tevoren. Dit visioen roept het vermoeide ontheemde volk toe: eens zal je schitteren, geef de moed niet op, en neem vast een voorschot, nu – voel het! In mijn overweging in december zei ik: Als we door de bril van de dood kijken, wordt het leven scherp en schitterend. “Sta op en schitter”, roept de dood ons toe. Ook, en soms zelfs juist, in ellendige omstandigheden is het mogelijk om levenskiemen te ontdekken, hoop op een toekomst, liefde om te delen, het verlangen groots te zijn en niet bij de pakken neer te zitten.

Visioenen en hoop

Het wereldprobleem overstijgt ons verbeeldingsvermogen en tóch moeten we ons ertoe verhouden. We zullen er een oplossing voor ontwikkelen, en we kunnen dat als we onze ogen openen voor visioenen en hoop. Er kan altijd meer dan waar we bang voor zijn. Onze verbeeldingskracht zal ons laten zien wat kan. Ook de slavernij is ooit afgeschaft.

Met je voeten in de modder en je geest wijd open – dat rukt je hart open. En dat is waarschijnlijk het enige wat we nu kunnen doen: ons hart openen door te kijken naar de schijnbaar onoplosbare ellende van de vluchtelingen.

Zouden we dat kunnen, iedere dag een stap zetten die onze hart verder opent? Zouden wij kunnen kijken met een open en warm hart naar de vluchtelingenstroom, naar de ellende van de mensen in Turkije en God mag weten waar allemaal, in de mensonterende kampen? Kunnen we de mensen aankijken, hun verhaal laten spreken, hun wanhoop zien, hun woede en bitterheid absorberen. Kunnen we dat zonder meteen te bedenken wiens schuld het is en wat er zou moeten gebeuren; zonder meteen te rationaliseren dat Europa dit niet aankan allemaal en dat we dus niets hoeven te doen.

Politieke veaagstukken

Lieve mensen, ik ben niet gewend over politieke vraagstukken te spreken hier in de kerk. Ik heb de oplossing ook niet. Maar wat ik wel weet is dat het visioen niet alleen in eigen leven klinkt! Het klinkt juist voor al die mensen die zouden willen leven zoals het ons gegund is, in vrede en vrijheid en welvaart. Dat visioen – laat het ons toch vooral oproepen om zonder oordeel te durven kijken naar wat er gaande is. Laat het ons helpen iedereen als mens recht te doen en in de ogen te kijken.

Mijn droom van een nieuwe mooie open uitnodigende stad vertelt van het visioen van openheid en vertrouwen in de weg. Ik moest denken aan die prachtige uitspraak van Pippi Langkous: “Ik heb het nog nooit gedaan, dus ik denk dat ik het wel kan.” Ook wij hebben het probleem van zoveel vluchtelingen en zoveel mobiliteit in de wereld nog nooit eerder opgelost. Dus laten we ervan uitgaan dat we het wel kunnen.

Lieve mensen, we hebben straks onze nieuwjaarsreceptie, we heffen het glas om elkaar een schitterend jaar toe te wensen. Laten we het visioen om óp te staan en te schitteren hoog houden, en iedereen toewensen die het nodig heeft.

Amen

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in God,
ZHij is voor mij geest, liefde, beginsel van alle dingen.
Ik geloof dat God in mij is en dat ik ben in Hem (Haar).

Ik geloof dat het ware welzijn van de mens
bestaat in het volbrengen van Gods wil.
Ik geloof dat het vervullen van Gods wil
ten goede komt aan mij en alle mensen.

Ik geloof dat God wil
dat alle mensen van hun naasten houden
en zo met anderen omgaan
als zij ook zelf behandeld zouden willen worden.

Ik geloof dat de reden waarom wij leven
eenvoudigweg is, dat wij groeien in liefde.
Ik geloof dat deze groei in liefde de grootste kracht is
om het Rijk van God te vestigen op aarde,
dan zal er een nieuwe ordening zijn
waarin menselijkheid, waarachtigheid en
solidariteit zullen heersen.
Amen.

Collecte

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Deze bijeenkomst zij ons tot zegen

Dit komen tezamen van mensen, gezichten en zielen
van hier en overal, aarde en hemel,
deze seconde der uren der eeuwen
zij ons tot zegen.

Moge de donkere nacht onze dagen behoeden
deze nieuwe dag ons zuiveren, sterken
dat onze boeien geslaakt
onze honger gestild
dat niet de dood op ons valt.
Moge het licht van de morgen
over ons opgaan, nieuw alle dagen.
Moge de kracht in ons varen
van Jezus uw dienstknecht uw kind.
Dat ons voor ogen staat hij door u geroepen
bestemd en bezielde om in ons midden,

eens en voorgoed,
te zijn uw woord uw voorbeeldmens
aldoende liefde, recht –
brood uit de hemel, water uit de rots
wijnstok wereldwijd vertakt –

Dat waar wij gaan zijn geest ons overschaduw
liefde sterker dan de dood.

Die mens gedenken wij
als een van ons, als een met u.
Moge het delen van dit brood en deze beker
ons sterken in de hoop
dat hij leven zal in ons
uit kracht van u.

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood en liefde is genoeg voor allen.
Kom bevrijden wees genadig
ere zij u in den hoge
diep in ons midden
vrede op aarde
kome wat komt.

Nodiging

Dat een nieuwe wereld komen zal, waar brood en liefde is genoeg voor allen – dat christelijk visioen, dat is het hart van onze viering. Als we dit zingen en zeggen, dan zeggen we: Laten we ons leven, onze liefde, ons geld en onze aandacht delen met elkaar en dát doen wat gemeenschappen al eeuwen doen: elkaar ondersteunen, bemoedigen en inspireren. Laten we om ons heen kijken en open zonder oordeel blijven zien wat is.

Komt dan naar voren en deel brood en wijn met elkaar, want iedereen is genodigd, en niemand is uitgezonderd. Kom en deel je leven met ons allen.

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Martinus Nijhoff / Tom Löwenthal

De wildernis zal bloeien als een roos

Voorbeden

Laat ons bidden,
voor onszelf en alle mensen die niet durven kijken naar de ellende in de wereld,
voor ons die liever de ogen sluiten dan niet te weten wat te kunnen doen,
voor ons die pijn lijden aan de pijn van anderen,
dat ons hart verzacht en we liefde kunnen geven, altijd opnieuw.

Laat ons bidden
dat de liefde in ons leven ons hart zal doen ontwaken
en we aandacht hebben voor wie om ons heen zijn.

Laat ons bidden dat ons hart overstroomt van liefde voor de mensen om ons heen en dat we net zoveel liefde voelen voor wie verder weg staan, of voor de mensen die we niet kennen of die we liever niet willen kennen.

Laat ons bidden voor mensen die in tergende onzekerheid leven, voor mensen die onderweg zijn, op de vlucht, mensen die in een kamp overleven en wachten op nieuwe perspectieven, laat ons hart vol mededogen zijn, zodat wij naast hen kunnen staan.

Laat ons bidden voor de mensen die daders zijn van geweld, die andere mensen kwaad hebben aangedaan, mensen die zichzelf niet onder ogen kunnen komen. Dat zij de levende God zullen ontmoeten die hen stopt, hun hart laat smelten en vergiffenis schenkt.

Laat ons bidden dat wij de moed hebben om niet te weten wat we moeten doen en toch op weg gaan, met de intentie dat iedere stap die we zetten getuigen zal van onbegrensde liefdevolle vriendelijkheid.

Slotlied

Huib Oosterhuis / Tom Löwenthal

Dat ik aarde zou bewonen
niet op vleugels als een arend,
niet in schemer als een nachtuil,
niet kortstondig als een bloem,
niet op vinnen onder water,
niet gejaagd en niet de jager,
niet op hoeven, niet met klauwen,
maar op voeten twee.

Om de verte te belopen,
om de horizon te halen
en wat handen die wat kunnen:
kappen, ruimen, zaaien, oogsten;

met een neus vol levensadem,
met een buik vol van begeren,
met een hoofd niet in de wolken,
wel geheven naar de zon
om te overzien die aarde,
haar te hoeden als een kudde,
haar te dienen als een akker
en te noemen bij haar naam.

Dat ik ben, niet meer of minder,
dan een mens, een kind van mensen,
één van velen, één met allen,
groot en nietig, weerloos vrij

om te zijn elkaar tot zegen,
om te gaan een weg van dagen,

liefdesweg, die ooit zal leiden
naar een menselijk bestaan.

Zegenbede

Moge de krachtige en tedere bij ons zijn
vandaag en alle dagen van ons verdere leven.
Moge zij onze ogen en onze armen openen
opdat wij opstaan en schitteren,
en onverschrokken ons leven leiden vanuit liefde.

Moge de weg ons tegemoet komen,
de wind in onze rug zijn en de zon op ons gezicht schijnen.
Moge ons diepste wezen, God in ons leven,
ons daarbij kracht en tederheid schenken en vreugde.

Amen.

